

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים בא.

קלה א מיי' מיי' מיי' מהל'
מחומות הלכה ה:
א ב מיי' פ"א מהלכות
אז ממ' הלכה וטו י סגמ
לאון עו טוש"ע א"ח ס"י
ממ ספ"ג א:
ב ג מיי' פ"ג שם הלכה
יא טוש"ע א"ח ס"י
ממ ספ"ג א:
ג ד מיי' שם פ"ג הלכה
יא טוש"ע א"ח ס"י
ממ ס"א פ"ג ממ ספ"ג
ו:

רבינו חננאל

זהו שאמר אין הכרעת
שלישי מברעת. ושמועה זו
בהגדול וזוטא. (פורק'
[ב] פרק ראשית הגז תניא
ר' ישמעאל בר' יוסי אומר
משום אביו ארבע. שאמר
וארבע צאן תחת השמי.
תניא אמר רבי אלמלא
דבריהם דברי תורה ודברי
ברבי דברי קבלה, אנו דברי
ברבי שומעין, וכל שכן
שדבריהם דברי קבלה
ודברי ברבי תורה,
והאמר מן אין הכרעת
שלישית מברעת, אמר ר'
יוחנן מפי שמועה אמרה
מפי חגי זכריה ומלאכי.
ורבינו האי ר' יהודה אומר
בקבלה כי אינה הכרעה
אלא במוס' שנים חלוקים
ואחד מברעי כחוד מהן
שנמצאו שנים ואחד
מברעי והלכה כרביים. אבל
בזמן שאומר חגי דברי זה
וחגי דברי זה אין זה
מכריע, טעם שלישי הוא.
ולפיכך נשקאמר ר'
ישמעאל בבית תעשה
זילוף כביה, בשרה
תתפך הלכל בכ"ש, אמרו
לו הברעה שלישיה היא זו
ואין הכרעה שלישיה
מברעת. ושמועה זו
בהגדול וזוטא כמות שהיא
במקום. (ועוד) אמר
ר' יוסי בר חנינא מחלוקת
שנפלה לפחות ממאה
חולין, דקא פסדי להו
לחולין לגמרי, אבל נפלה
לכמה כמות חולין דלא
קא פסדי להו לחולין, דהא
תריסר לחברי הכל עולה
בתרומה וארבעה חלקים
בתרומה ואל יטמאנה
בד. ותניא נמי הכי, דתניא
חבית שנשברה בנת
העליונה ותחתיה מאה
חולין טמאין, מודה ר'
ישמעאל לר' יהושע שאם
יכול להציל רביעית
בטהרה יציל ואם לאו תרד
והטמא ואל יטמאנה ביד.
ומקשינן והא ר' יהושע
הוא דתניא אף יטמא ביד,
והוא היה צריך עשוי
להודות לר' אליעזר שלא
יטמא ביד, והכי קתני דר'
אליעזר הוא שמודה לר'
יהושע. ואמר ר' פפא
אפיק ואימא מודה ר'
אליעזר לר' יהושע רב
הונא ביה דר' יהושע
ואמר לעולם לא תפיק,
והכא בבא להציל רביעית
בטהרה כבלי שבכו טמא
ותוכו טהור, מהו דתימא
גזר ר' אליעזר להציל בכלי
שבכו טמא, כי יהייה דתנן

אין הברעת שלישיה מברעת. פ"ה הואיל ולא הזכירו בית
שמאי ובית הלל בית ושהו א"כ טעמא אחרינא הוא ולא
משום תקלה ולר"י נראה אע"ג דטעמא דבית שמאי משום תקלה
לא חשיב הכרעה לפי שלא גילו הרשונים דעתא לחלק בין בית

לשדה שלא הזכירו דבריהם אחד בית
ואחד שדה י כן פ"ה לעיל וגי' ר"ג
לאו מכריע הוא ו' והיה דקולי מטלגמיות
בין מן המוכן ובין שלא מן המוכן
טמא דברי ר"א ר' יהושע אומר בין
מן המוכן ובין שלא מן המוכן טהור
ר"ע אומר מן המוכן טמא שלא מן
המוכן טהור וחשיב ליה צפ' כירה (שם)
וט' יהושע דשייך לחלק בין מן המוכן
ובין שלא מן המוכן והיה דפ' כיצד
מזכרין (בבבא מצ'): דקאמר ר' צ"ש
מזכרים על השמן וקאמר ר' ג' אני
אכריע שמן זכינו לריחו וזכינו לסיכות
הדס לריחו וזכינו לסיכות לא זכינו
וקאמר רבי יוחנן הלכה כדברי
המכריע לאו משום דמכריע גמור
הוא אלא מפרש ויזמן טעם לדבריו
ותדע דאי מכריע הוא למה הוצרך
לפסוק הלכה כמותו הא כבר א"ר
יוחנן צפ"ק כירה הלכה כדברי
המכריע וק"ק לפי זה דלכא נמאי
אירא הכרעה שלישיה שאין הכרעה
תיפוק ליה דהכרעת תלמיד לאו
הכרעה היא^א כדלמך צפ' כירה
(שם ט:): ארצי עקיבא ור"ח פ"י
הכרעת שלישיה דור שלישי דהיינו
הכרעת תלמיד כדלמך צפ' כירה^ב:
הדרן עלך אור לארבעה עשר

בל שעה. עבר זמנו אסור
בהנאה. ואסור למכור ואס
דמיו כדמין צפ"ג דקדושין (דף טו):
מכרין וקידש דמיהן מקודשת:
אימא מתניתין דלא א' יהודה.
סוף לפי המסקנה לא א' אחי
כר' יהודה אלא היה קאמר לימא
מתני' דלא כר' יהודה אלא כר'
מאיר ומסיק דכר' מאיר נמי לא אחי:
ואי אשמעינן חיה משום דמצנעא
לה. ואין עובר משום כל
יעמין דכל יעמין נפקא לן מלא
ימלא הוא וכן מנאי כיון שאין ידוע
היכן הוא וכן משמע דפ"ק (דף ו):
דפרין וכי משכח לה לבעטא
משמע דכל כמה דלא משכחא לה
עבר צבל יראה^א הק' רש"ז^ב היכי
שרי להאכיל לחיה שדרכה להטמין
הא מן צפ"ק (דף טו): מה שמשייר
יעמין צלינעא כדי שלא תטול
חולדה צפניו ויהא לרין צדיקה
אחריו וכ"ש שאסור ליתן צפניהם
וש לחלק בין חיה לחולדה המגדלים
צנתיים דהיה לא מצנעא כולי האי^א כמו
חולדה הטומנת צפורים וצדקתין^ב:

רבי

כלי שנטמא אחריו במשקה, תוכו ואוגנו ואינו יודין טהורין, מהו דתימא גזר ר'
ישמעאל, קמיל מודה ר' אליעזר שמציל רביעית בטהרה כבלי שתוכו טהור ובני טמא, ולא הייש ר' אליעזר דלמא נגע
בבבו שהוא טמא ונמצא כאלו מטמא התרומה בידים. הדרן עלך אור לארבעה עשר
כל שעה שמותר לאכול מאכיל לבהמה ולחיה וכו', מתני' דלא כר' יהודה, דאי ר' יהודה, ה' תנן ר' יהודה אומר אוכלין כל
ארבע וחולין כל חמש ושורפין בתחלת שש, והא איכא שעה חמישית שהוא אינו אוכל ומאכיל לבהמה ומותר בהנאה,
אלא מאי ר' מאיר היא, דתניא אוכלין כל חמש, אי הכי כל שעה שאוכלין מאכיל מבעי ליה למתא, ולא עמד, לא זו ולא
זו, ואוקמינן לר"ג דתניא בפרקין קמא, ר"ג אומר חולין נאכלין כל חמש ושורפין בתחלת שש, והכי קתני
כל שעה שבהן מותר לאכול תרומה מאכיל ישראל חולין לבהמה ולחיה כו'. ומוכרי לנכרי ששיטא, כלומר מאה דקתני
ומותר בהנאה, מוכרי לנכרי רומא אתא. ואוקמינן לאפוקי מהני תנאי. דתניא בסוף פ' יציאות השבת. כי אומרם לא
ימכרו אדם חמצו לגוי אלא אם כן יודע בו שכלה קודם הפסח, ביה אומר לך שעה ששורר לחמה מותר למכור.

אין הכרעה שלישיה מברעת. דעת שלישיה היא זו שצית שמאי
ובית הלל לא הזכירו לגלות דעתם דניהו חיישינן לתקלה כלל
דאי הוה אמרו הכי צ"ש אומרים בין צבית בין צדה^א חכל
תשפך וצ"ה אומרים בין צבית בין צדה תיעשה זילוף וחתה צא
להכריע ולומר צבית כצ"ה צדה

בבית שמאי היא הכרעה אצל השתא
דלא הזכירו בית ושהו טעמא אחרינא
הוא ולא משום תקלה ור' ישמעאל
חייש לתקלה והיינו תנאי: מהלוקס.
ר' אליעזר ור' יהושע שנפלה לפחות
ממאה חולין טמאים שיש צגת
התחמונה פחות ממאה חולין טמאים
דאין תרומה צבילה בהן ופסדי לגמרי
דתרומה לרין אחד ומאה לצטלה
אצל היו צתחמונה מאה חולין מאה
צביות כמו זו של תרומה דברי הכל
לא יטמאה עולה והואיל ולא פסדי חולין
דתרומה צבילה בהן וזו צבית וטמאה
כדמעיקרא לור: מודה ר' אליעזר
כו'. קס"ד אמסקנא קאי אלא לאו
דהא פלוגמיהו צאם לאו הוא ולהכי
פריך מודה ר' יהושע דלמך לעיל
יטמאנה ביד לר' אליעזר דלמך לא
יטמאה ביד מיבעי ליה למיתני:
צביל שטוה טהור וגזו טמא. והוא
מודה לאו אסיפא קאי אלא ארישא
דקמני אס יכול להציל רביעית
צטרה יציל ואפי' כלי זה שהוא צא
להציל רביעית זו צמוכו מוכו טהור
וגזו טמא ואשמעינן ליה לר' אליעזר
דלמך אל יטמאנה ביד מודה הוא
דמותר להציל צוה ולא חיישינן דילמא
נגע גזו צתחמונה וטמאה לה צדיים
וצבלי שנטמא צמשקין דטווחתן
דרבנן היא דמשכחא לה דתמיאיש כלי
שנטמא אחריו צמשקין אחריו
טמאין תוכו או אוגנו או אנו או
ידיו טהורין^א:

הדרן עלך אור לארבעה עשר

בל שעה שמותר לאכול מאכיל
לדוקיא איצטרין דתדוקה הא
משעה שאינו מותר לאכול אינו מותר
להאכיל: ולא יסיק צו סגור וידיים.
גמרא^א פריך פשיטא הא נמי הגאה
היא: גמ' כל שעה שאוכל מאכיל
מצעי ליה. אצל השתא דנקט לה
צמתי ליכא משמע דאחרי גברי קאי.
והא לישנא למימר דהכי קאמר כל
שעה שמותר לאכול מן התורה מאכיל
אפילו מדרבנן ומיתוקס ארישא דר'
יהודה דהא איכא שש דמותר לאכול
מן התורה ואסור להאכיל לדברי הכל:
אלא הכי קאמר כל שעה. שיש היתר
לשום אדם לאכול מאכיל אף האסור
לאכול צנחמתו כו'. צהמה אי
משיירא חיה ליה. שאין דרכה להציע
אצל חיה כגון חולדה ונמיה ותמול
דרכן להציע: ואי טמא חיה. הוה
אחינא היא עדיפא משום דאי משיירא
מצנעא לה ואלא עבר עליה צבל יראה: ואלו אדעתיה. לצנלוט: קודם.
שיצוא הפסח דקסברי מנאה עליו לצערו מן העולם ולא שיהא קיים:

מוסף רש"י

אין הכרעה שלישיה
מברעת. טעם עלמא
אומר ולא דבריהם אחד מהן
שפניהם לא הזכירו בית
ושהו, והכי דמי הכרעה
כגון אי הוה מן צ"ש צ"ש
נעמלח צבית בין צ"ש צ"ש
משפך הכל וצ"ה אומרים
בין צבית ובין צדה תיעשה
זילוף, ר' ישמעאל אומר
טמא צדה משפך משפך הכל
צבית תעשה זילוף, דטעמא

ארכולין כל חמש ושורפין בתחלת שש. ולא ימתין עד מהלך שבע שהיא אסור מן התורה, לפי שהיא טעמה צבית (ועל
ד) ואפי' דכל שעה ששית מדאורייתא שריא, מור רבנן עלה דילמא עמי וסבור עמי וצבית שיהא שיהא שיהא שיהא שיהא שיהא
טעם למימר על שפניהם חמישית ומותר (ועל רש"י). ר' יהודה אומר. טעם דמי ידע יתיר מאלן ותיך להלכתן מן העיר
יזכר ולא יזכר מאלן ולמעלה (ועל ד. תולין) כל חמש. לא אוכלין ולא שורפין, כלומר אין לרין לשרוף, ומאכל הוא
צנחמתו כל חמש, אלא לא יזכר (ועל רש"י). דעתי וסבור על חמישית שיהא חמישית, ומיה לשרוף אינו צריך למחול צנחמתו,
שמותר אדם אחר לאכול מאכיל זה האסור לאכול (ועל רש"י). תרומה כל חמש. דלא צריך להפסד קדשים צדיים כל זמן שיכול לאוכלין (ועל רש"י). ושורפין בתחלת שש. דלא ודאי רובא טעו בין שש לצביל (ועל רש"י).